

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตและพัฒนากำลังคนเป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อการเพิ่มศักยภาพของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะกำลังคนระดับกลางซึ่งเป็นกำลังคนที่ภาคอุตสาหกรรม ธุรกิจ และบริการมีความต้องการมากที่สุด แต่ในปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาผู้เข้าศึกษาต่อและผู้สำเร็จการศึกษาในสายอาชีพมีปริมาณและสัดส่วนที่ลดลง ทำให้ความต้องการของตลาดแรงงานเกิดความไม่สอดคล้องทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559) ได้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและร่วมมือกับนานาชาติ และมีเป้าหมายเชิงปริมาณคือ กำหนดให้มีสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษามากขึ้น โดยมีสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษา : สามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็น 60 : 40 ในปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555: ก) ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดแนวนโยบายในการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียน ตามข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) เป็นไปเพื่อผลิตกำลังคนระดับช่างฝีมือ ระดับช่างเทคนิคและระดับเทคโนโลยี โดยเน้นให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multi Skill) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ (Social Knowledge Based) เพื่อการพัฒนาประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างคุณภาพ โอกาสความร่วมมือและขับเคลื่อนให้การอาชีวศึกษามีความพร้อมที่จะรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2558 โดยมุ่งเน้นการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปริมาณคุณภาพสมรรถนะ และทักษะฝีมือเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้ง ในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เน้นการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีรูปแบบเชิงระบบในการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555 : ช)

สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายด้านการศึกษาที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษา เดินหน้าสู่การสร้างการพัฒนา เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับสังคมโลก โดยเฉพาะสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และประกาศให้ “การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ให้ปี 2556 เป็นปีแห่ง “การรวมพลังยกระดับคุณภาพการศึกษา” ซึ่งต้องอาศัยพลังของสังคมทั้งมวล มาช่วยกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวนโยบาย ด้านการศึกษาของรัฐบาล และสานต่องานที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว ทั้งนี้ ได้กำหนดเป้าหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ภายในปี พ.ศ. 2558 นั้น จากนโยบายเหล่านี้หน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษาต้องรับนโยบาย นำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง (สำนักงานศึกษาธิการภาค 11, 2557)

ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาของรัฐ เอกชน หรือร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 5) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 18) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ระบุไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติ หรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

นโยบายในการเพิ่มปริมาณผู้เรียน ระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นให้สถานศึกษาในสังกัดทำการส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและฝึกอบรมวิชาชีพให้นักศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถปรับตัวเองให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง โดยเน้นให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาทวิภาคี ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานฝึกอาชีพจริงในสถานประกอบการ เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีศักยภาพ ตรงตามกับวัตถุประสงค์แรงงานของสถานประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556)

จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษาเป็นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในเชิงปฏิบัติงาน และสามารถปฏิบัติงานได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านผู้เรียนให้ฝึกปฏิบัติจริง และช่วยพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีความเจริญในด้านอุตสาหกรรม ดังนั้นทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาด้านนี้ จึงมีนโยบายให้เพิ่มปริมาณผู้เรียนด้านอาชีวศึกษา จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยการ

อาชีพแกล้ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคน มากกว่าจำนวนคนและทรัพยากรเช่นในอดีต การขับเคลื่อนการศึกษา ของประเทศ จึงเกี่ยวข้องกับผู้เรียนจำนวนมากหลายล้านคน สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานให้เหมาะสม สถานศึกษาเองก็ประสบกับปัญหาเช่นเดียวกัน ในส่วนที่นักเรียนส่วนใหญ่มักเลือกเรียนในระดับสามัญ และต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้น เป็นการแข่งขันทางความรู้มากกว่า ด้านความสามารถในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้จำนวนนักศึกษาลดน้อยลง ความสามารถทางด้านอาชีพที่เป็นที่ต้องการในอนาคตข้างหน้าก็ลดน้อยลงไปด้วย อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนที่ยังสนองความต้องการของผู้เรียนได้น้อย จึงต้องมีการจัดนโยบายเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้วิทยาลัยฯ มีนักเรียน/นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งรักษาเป้าหมายผู้เรียน ในระดับ ปวช. และการเพิ่มปริมาณผู้เรียนในระดับ ปวส. ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพแกล้ง” เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาวิทยาลัยการอาชีพแกล้งให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพแกล้ง
2. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพแกล้ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ด้าน คือ เนื้อหาหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนนักศึกษา, ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ประกอบการ จำนวน 321 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - ตัวแปรต้น - ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย เพศ อายุ และอาชีพ
  - ตัวแปรตาม - เนื้อหาหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

เนื้อหาหลักสูตร หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน ของวิทยาลัยการอาชีพแกล้ง ซึ่งประกอบด้วย 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นการศึกษาการฝึกวิชาชีพ

ระดับพื้นฐานในงานสายอาชีพอื่นๆ ซึ่งมีความรู้ความสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ตามความรู้ที่เรียน
 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นการศึกษาความรู้ที่สูงขึ้นจาก ปวช. โดยมีกระบวนการเรียนการสอน เน้นการเรียนรู้เฉพาะมากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียน หมายถึง ยุทธศาสตร์ นโยบาย โครงการ หรือมาตรการในการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพิ่มขึ้นควบคู่กับการพัฒนากำลังคนในการพัฒนาประเทศ โดยอาจใช้กิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ในการให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือบุคคลผู้ที่สนใจได้มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการฝึกงานวิชาชีพ และปลูกฝังจิตสำนึกในการบริการสังคม

ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ และบริหารงานในสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพแก่ง อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

นักเรียนนักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย สายสามัญ มาศึกษาต่อในสายอาชีพ ในหลักสูตร ปวช. และ ปวส. เมื่อจบการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ หรือสมัครงาน หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตามสาขานั้นๆ ได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มปริมาณผู้เรียนให้กับสถานศึกษาในสังกัด
2. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
3. นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เกิดความเชื่อมั่น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสายอาชีพ